

RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigikogu
Õiguskomisjon
õiguskomisjon@riigikogu.ee

02.05.2024
28

1.1-10.1/4533-

Seisukohad krediidiinkassode ja -ostjate seaduseelnõu (SE 376) täiendamiseks

Austatud komisjoni esimees

Käesoleva kirja lisas on esitatud Rahandusministeeriumi seisukohad (ettepanekud) krediidiinkassode ja -ostjate seaduse eelnõu (SE 376) täiendamiseks. Ettepanekute aluseks on õiguskomisjonile esitatud huvirühmade arvamused, sealhulgas 2024. a. 29. aprillil õiguskomisjoni istungil suuliselt väljendatud huvirühmade seisukohad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev
rahandusminister

Lisa:
Ettepanekute loetelu

Thomas Auväärt
611 3633
Thomas.Auvaart@fin.ee

Ettepanekute loetelu
krediidiinkassode ja -ostjate seaduse eelnõu (376 SE I) juurde
[muudatused on esitatud allajoonitud kujul või läbikriipsutatuna]

1) muuta eelnõu § 3 lõige 6 järgmiselt:

„(6) Kui krediidiinkasso omandab ise viivituses oleva krediidilepingu või sellest tuleneva nõude, kaasnevad talle käesolevas seaduses krediidiosstjale ettenähtud õigused ja talle kohaldatakse talle käesolevas seaduses krediidiosstjale suhtes ettenähtud kohustusi, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud ja käesoleva seaduse § 47 lõigetes 1–4 ja 6 sätestatud.“;

Selgitus: muudatus põhineb Eesti Pangaliidu (EPL) ettepanekul. EPL soovis küll eelnõu § 61 muutmist, mis näeb ette krediidiosstja õiguse saada teavet krediidiasutuselt. Asjakohasem on aga pigem muuta eelnõu § 3 lõiget 6 nii, et kui krediidiinkasso tegutseb nõu samal ajal ka nõude ostjana, siis kaasneb talle sellega ka õigus vastavat infot saada. Kui hakata muutma aga eelnõu §-i 61, siis tuleks sel juhul muuta ka vastava peatüki pealkirja ehk antud muudatus lähtub minimalistlikkuse põhimõttest.

Lisaks on oluline juhtida siin tähelepanu sellele, et tulenevalt antud sätte sõnastusest puudub vajadus arvestada MTÜ FinanceEstonia ettepanekut eelnõu § 47 muutmise kohta kuna juba käesoleva § 3 lõikega 6 nähakse ette, et kui krediidiinkasso on ise nõude omandaja, siis ei kohaldu talle suur osa §-s 47 sätestatust.

2) muuta eelnõu § 3 lõike 9 punkti 1 järgmiselt:

„1) krediidilepingu tähtaja pikendamiseks või tagasimakse tasumise täielikuks või osaliseks edasilükkamiseks teatud ajavahemikuks, ~~kuid maksimaalselt kuni 36 kuuks;~~“;

Selgitus: muudatus põhineb OÜ Aktiva Finance Group ettepanekul, kes märgib oma kirjas, et kuna eelnõu regulatsiooni alla kuuluvad ka hüpoteeklaenudest tekkinud võlad, siis nende tasumine on 36 kuu jooksul ilmselgelt võimatu. Seepärast kustutatakse vastavast punktist 1 see osa, mille kohaselt saab krediidilepingu tähtaega edasi lükata kuni 3 aastaks (ehk 36 kuud).

3) muuta eelnõu § 39 lõige 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Krediidiinkasso esitab audiitorettevõtja valimise või määramise korral viivitamatult Finantsinspeksioonile audiitorettevõtja ja vandeaudiitori aruande allkirjastaja nime ning kinnituse, et nende suhtes puuduvad asjaolud, mis välistavad õiguse olla krediidiinkasso audiitorettevõtja. Kinnitus tuleb esitada ka vandeaudiitori aruande allkirjastaja muutumisel.“;

Selgitus: muudatus põhineb Finantsinspeksiooni ettepanekul nr 2. FI juhib tähelepanu sellele, et mitme audiitoriga audiitorettevõtja puhul võib tekkida olukord, kus audiitorettevõtja (kes on valitud või määratud) ei muutu, kuid tööd teostav vandeaudiitor muutub. Nt toimub audiitorettevõtjas audiitorite rotatsioon või audiitor lahkub sellest audiitorettevõtjast. Praeguse sõnastuse järgi ei ole subjekt (krediidiinkasso) sel juhul kohustatud FI-d teavitama. Käesolevaga muudetakse lõiget 2 nii, et see oleks tagatud.

4) muuta eelnõu § 41 lõige 4 punkt 4 järgmiselt:

„4) juhtide sobivushindamise kord;“;

Selgitus: muudatus põhineb Finantsinspeksiooni ettepanekul nr 3. Eesmärk on sõnastada lihtsalt juhid mitmuses kuna juhte on mitu (eelnõu § 36 lõike 2 kohaselt on juhatuses vähemalt kaks liiget).

5) muuta eelnõu § 42 lõige 3 järgmiselt:

„(3) Krediidiinkasso nõukogu või selle puudumisel osanike koosolek määrab siseaudiitori või selle funktsiooni teostamiseks isiku (edaspidi siseaudiitor), kellel on siseaudiitori ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsesobivus ja laitmatu ärialane maine. Siseaudiitorile kohaldatakse audiitortegevuse seaduses atesteeritud siseaudiitori kohta sätestatud nõudeid ja tegevuse õiguslikke aluseid. Siseaudiitor ei või täita ülesandeid, mis põhjustavad või võivad põhjustada huvide konflikti.“;

Selgitus: muudatus põhineb Finantsinspektsiooni ettepanekul nr 4. Lisatud on sulgudes siseaudiitor. See on vajalik suurema õiguskindluse tagamiseks, et oleks üheselt selge et järgmistes sätetes siseaudiitori kohta sätestatud regulatsioonid kehtivad ka siseaudiitori funktsiooni teostamiseks määratud isiku kohta.

6) muuta eelnõu § 44 lõige 3 ja sõnastada see järgmiselt:

„(3) Krediidiinkassol või asjakohasel juhul krediidiostjal on õigus saada viivituses oleva tarbijakrediidilepingu või sellest tuleneva nõude sisse nõudmiseks krediidasutuselt või krediidiandjalt tarbijakrediidi andmise, jälgimise ja hindamise kohta peetud vastavalt krediidiandjate ja -vahendajate seaduse §-s 48 sätestatud krediiditoimikust neid andmeid, mis on kogutud konkreetse tarbija suhtes vastutustundliku laenamise põhimõtte täitmiseks, sealhulgas krediidivõimelisuse hindamise aluseks olnud perioodil tehtud tarbija maksetehingute andmed kujul, mis võimaldab saada ülevaate tarbija maksetehingutest tulu- ja kululiikide lõikes. Krediidasutus või krediidiandja ei ole kohustatud edastama profiilianalüüsi mudeleid või muid sarnaseid ärisaladust puudutavaid andmeid, kuid võib esitada täiendavaid selgitusi tarbija krediidivõimelisuse hindamise kohta. Krediidiinkasso või krediidiostja võib saadud andmeid kasutada üksnes eesmärgipäraselt ja seoses vastava viivituses oleva krediidilepingu või sellest tuleneva nõude haldamisega käesoleva seaduse § 3 lõike 2 tähenduses.“;

Selgitus: muudatus põhineb suuresti Eesti Pangaliidu ja MTÜ FinanceEstonia kompromissettepanekul. Muudatuse teine pool võtab arvesse aga ka Harju Maakohtu ja Finantsinspektsiooni arvamust – ehk selle kohaselt saab pank või muu krediidiandja anda edasi info, et kuidas ta jõudis nõ arusaamani, et tarbija on krediidikõlbulik. See ei kohustada aga panku ega muud krediidiandjat edastama konkreetseid nn sisemisi mudeleid/protseduurikat (sh ärisaladust), et kuidas vastavaid otsuseid tehakse.

7) asendada eelnõu §-des 82, 83, 84, 86, 90, 91 ja 92 ning eelnõu § 97 (krediidiandjate ja -vahendajate seaduses) punktides 16, 17, 18 ja 19 number „300 000“ numbriga „100 000“ ning number „3 000 000“ numbriga „1 000 000“;

Selgitus: Nii Eesti Pangaliit, MTÜ FinanceEstonia, Eesti Krediidiandjate Liit kui inkassofirmad on välja toonud, et eelnõus ettenähtud karistused on liialt kõrged. Nõustume osaliselt nende alandamisega, kus maksimaalne karistusmäär füüsilise isiku puhul viia 300 000 euro pealt 100 000 euroni ja juriidilise isiku puhul 3 mln euro pealt 1 mln euroni.

8) muuta eelnõu § 94 lõige 4 järgmiselt:

„(4) Juhul kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud krediidilepingute suhtes on algatatud enne käesoleva seaduse jõustumist kohtuotsuse alusel täitemenetlus või kohtus hagimenetlus, võib isik tegeleda selle raames käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega kuni 2026. aasta 31. detsembrini ilma, et ta peaks selle tegevuse suhtes järgima käesolevas seaduses krediidihaldustegevuse suhtes ettenähtud nõudeid.“

(4) Isik, kes on registrisse kantud ja tegelenud enne käesoleva seaduse jõustumist käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 nimetatud tegevusega, mis puudutab viivituses olevaid krediidilepinguid ja mille suhtes on algatatud enne 2024. aasta 31. detsembrit kohtu- või täitemenetlus, võib

krediidihaldustegevusega tegeleda kuni 2026. aasta 31. detsembrini ilma, et ta peaks selle tegevuse suhtes järgima käesolevas seaduses krediidihaldustegevuse suhtes ettenähtud nõudeid.“;

Selgitus: muudatus põhineb Omega Invest OÜ ja Eesti Pangaliidu soovidel. Ehk kui praegune eelnõu sõnastus välistab selle, et kui nõude suhtes algatatakse maksekäsu kiirmenetlus, siis erinevalt nt hagimenetlusest ei rakendada selliste nõuete suhtes üleminekuaga s.t. sel juhul tuleks isikul taotleda koheselt tegevusluba. Nüüd muudatusettepaneku kohaselt antakse olenemata nn kohtumenetluse liigist kõikide nõuete suhtes üleminekuaga – kui nõue on jõudnud kohtusse enne 2024. a. lõppu (sh ka läbi maksekäsu kiirmenetluse), siis saab tegeleda krediidihaldustegevusega ilma vastavaid nõudeid järgimata kuni 2026. a. lõpuni. Peale seda tuleb siiski hakata ka sellise tegevuse suhtes seaduse nõudeid täitma (ehk vajalik on tegevusloa olemasolu jm).

9) muuta eelnõu § 95 punkte 6 kuni 8 järgmiselt (Finantsinspeksiooni seaduse muutmise):

6) paragrahvi 39 lõiget 2 täiendatakse punktiga 1³ järgmises sõnastuses:

„1³) krediidiinkasso või välisriigi krediidiinkasso Eesti filiaali korral 0,01–1 protsendiga krediidiinkasso poolt hallatavate krediidilepingute ja nendest tulenevate nõuete koondjäägist või 0,1 kuni 0,7 protsendiga ärituludest;“;

7) paragrahvi 41 täiendatakse lõikega 5⁴ järgmises sõnastuses:

„(5⁴) Krediidiinkasso järelevalvetasu mahuosa ettemakse arvutamisel võetakse aluseks tema või vastava välisriigi krediidiinkasso Eesti filiaali hallatavate krediidilepingute ja nendest tulenevate nõuete koondjäägi kogusumma aritmeetiline keskmine, mis on arvatud tema Inspeksioonile esitatud aruannete andmetel eelmise aasta 31. detsembrini ning jooksva aasta 31. märtsi ja 30. juuni seisuga või tema eelmise aasta kasumiaruandes kajastatud äritulu.“;

8) paragrahvi 42 täiendatakse lõikega 5⁴ järgmises sõnastuses:

„(5⁴) Krediidiinkasso järelevalvetasu mahuosa lõppmakse arvutamisel võetakse aluseks tema või vastava välisriigi krediidiinkasso Eesti filiaali hallatavate krediidilepingute ja nendest tulenevate nõuete koondjäägi kogusumma aritmeetiline keskmine, mis on arvatud tema Inspeksioonile esitatud aruannete andmetel eelmise aasta 31. märtsi, 30. juuni, 30. septembri ja 31. detsembrini seisuga või tema eelmise aasta kasumiaruandes kajastatud äritulu.“;

Selgitus: muudatus põhineb OÜ Aktiva Finance Group ettepanekul, mille kohaselt soovitatakse muuta Finantsinspeksioonile makstava ja iga-aastase järelevalvetasu arvestamise meetodikat. Antud juhul jäetakse siiski valik, et millisest meetodikast võib nn jooksva (s.t. iga-aastase) järelevalvetasu kujundamisel lähtuda – kas a) hallatavate krediidilepingute ja nendest tulenevate nõuete koondjäägist või b) ärituludest.

10) muuta eelnõu § 97 punkti 12 (krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 50¹ lõike 1 muutmise):

(1) Krediidiandja on kohustatud esitama krediidiinkassole või krediidiostjale teavet vastavalt krediidiinkassode ja -ostjate seaduse § 44 lõike 3 esimeses lauses sätestatule.

Selgitus: muudatus põhineb osaliselt Eesti Pangaliidu ja MTÜ FinanceEstonia ettepanekul. Muudatusega täpsustatakse, millist infot peab krediidiandja kohustuslikus korras inkassole andma.

11) muuta eelnõu § 97 punkti 20 järgmiselt (krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 105² teksti muutmise):

„Käesoleva seaduse § 57¹ kohane esimene aruanne esitatakse Finantsinspeksioonile 2025. aasta esimese poolaasta kohta.”.“;

Selgitus: muudatus põhineb Finantsinspeksiooni ettepanekul nr 8, mille sisuks on esimese aruande esitamise tähtpäeva edasi lükkamine kuna seadus jõustub/rakendub hiljem kui algselt planeeritud.

12) muuta eelnõu § 98 punkti 3 (krediidiasutuste seaduse § 83¹ lõike 1 muutmise):

„(1) Krediidiasutus on kohustatud esitama krediidiinkassole või krediidiostjale teavet vastavalt krediidiinkassode ja -ostjate seaduse § 44 lõike 3 esimeses lauses ja §-s 61 sätestatule.“;

Selgitus: muudatus põhineb osaliselt Eesti Pangaliidu ja MTÜ FinanceEstonia ettepanekul. Muudatusega täpsustakse, millist infot peab pank kohustuslikus korras inkassole andma.

13) täiendada §-i 98 (krediidiasutuste seadust) järgmise uue punktiga (nihutades vastavalt järgmisi punkte):

4) seaduse §-i 88 täiendatakse lõikega 4⁵ järgmises sõnastuses:

„(4⁵) Krediidiasutusel on õigus avaldada pangasaladust sisaldavaid andmeid krediidiostjale ja asjakohasel juhul krediidiinkassole krediidiinkassode ja -ostjate seaduses sätestatud juhtudel ja ulatuses.“;

Selgitus: muudatus põhineb Eesti Pangaliidu ettepanekul, mille kohaselt täiendatakse krediidiasutuste seaduse § 88 ettenähtud pangasaladuse regulatsiooni niimoodi, et pank saaks edastada vastavaid andmeid inkassofirmadele.

14) muuta §-i 98 (krediidiasutuste seaduse § 141¹⁷ teksti muutmise) punkti 6:

Käesoleva seaduse § 92³ kohane esimene aruanne esitatakse Finantsinspeksioonile 2025. aasta esimese poolaasta kohta.”.

Selgitus: muudatus põhineb samuti Finantsinspeksiooni ettepanekul nr 8, mille sisuks on esimese aruande esitamise tähtpäeva edasi lükkamine kuna seadus jõustub/rakendub hiljem kui algselt planeeritud.

15) §-i 104 täiendatakse järgmiselt uue lõikega (muutes senise teksti lõikeks 1):

2024. aasta ... jõustunud redaktsiooniga lisatud krediidiandjate ja -vahendajate seaduse § 50¹ lõige 3 ja võlaõigusseaduse § 406¹ lõige 4 jõustuvad 2025. aasta 1. jaanuaril.

Selgitus: muudatus põhineb Eesti Pangaliidu (EPL) ettepanekul. Selle sisuks on anda pankade rohkem aega ettevalmistuseks (ehk ca 6 kuud), mis puudutab neid kohustusi, mille kohaselt tuleb hakata oma klientidele võlgnevuste kohta täpset infot andma. EPL ise küll soovis saada vähemalt 12 kuud, kuid kuna eelnimetatud sätted seonduvad direktiiviga, siis ei saa nii pikka rakendusaega kahjuks anda.